Çocuklar?n El Kullan?m Deneyimi Anketi (ÇEDA)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Çocuklar?n El Kullan?m Deneyimi Anketi (ÇEDA)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19039

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Çocuklar?n El Kullan?m Deneyimi Anketi (ÇEDA), çocuklarda, özellikle Hemiparezik Serebral Palsi (SP) tan?s? alm?? bireylerde, günlük ya?am aktiviteleri s?ras?nda etkilenen ellerinin kullan?m s?kl???n? ve kalitesini de?erlendirmek amac?yla geli?tirilmi? bir ölçektir. Bu ölçek, orijinal ?ngilizce versiyonunun Türk kültürüne adaptasyonu, geçerlilik ve güvenilirli?ini sa?lamak üzere Mahsum Eren taraf?ndan 2014 y?l?nda uyarlanm??t?r. ÇEDA, çocuklar?n gerçek ya?am ortamlar?nda el fonksiyonlar?n? ne kadar etkili kulland?klar?n? ebeveyn veya bak?c? raporlamas? yoluyla ölçmeyi hedefler.

Uyarlama çal??mas? sonucunda, ÇEDA'n?n Türkçe versiyonunun geçerli, güvenilir ve kültürel olarak uygun bir psikometrik araç oldu?u kan?tlanm??t?r. Ölçek, 29 temel aktivite ve bu aktivitelerin alt sorular?ndan olu?makta olup, el kullan?m deneyimini 1 (Etkisiz) ile 4 (Etkili) aras?nda derecelendirmektedir.

Anahtar Kelimeler

Çocuklar?n El Kullan?m Deneyimi Anketi, ÇEDA, Serebral Palsi, Hemiparezi, El Fonksiyonu, Günlük Ya?am Aktiviteleri, Uyarlama, Yap? Geçerlili?i, ICC.

Yazarlar

Mahsum Eren

Amaç

Çocuklar?n El Kullan?m Deneyimi Anketi (ÇEDA), hemiparezik Serebral Palsi tan?s? olan çocuklar?n günlük ya?am aktivitelerinde etkilenen ellerini ne s?kl?kta ve ne kadar etkili kulland?klar?n? belirlemeyi amaçlamaktad?r. Ölçek, klinik uygulamalarda ve ara?t?rmalarda, el fonksiyonu rehabilitasyon programlar?n?n etkinli?ini de?erlendirmede standart bir ölçüm arac? olarak kullan?lmak üzere uyarlanm??t?r.

Ölçe?in temel amac?, çocu?un ba??ms?zl?k düzeyini ve günlük aktivitelerdeki fonksiyonel performans?n? nicel verilerle ortaya koymakt?r. Türkçe adaptasyon çal??mas?, orijinal ölçe?in kültürel hassasiyetini koruyarak Türkiye'deki klinik popülasyon için uygulanabilirli?ini sa?lam??t?r.

Yap?

ÇEDA'n?n ölçtü?ü temel yap?, bir çocu?un günlük ya?am aktiviteleri (GYA) s?ras?nda etkilenen üst ekstremiteyi kullanma deneyimi ve etkinli?idir. Bu yap?, sadece motor yeterlili?i de?il, ayn? zamanda çocu?un elini kullanmay? tercih etme s?kl???n? ve kullan?m kalitesini de kapsayan,

ARABPSYCHOLOGY.COM

fonksiyonel motor performans?n öznel bir de?erlendirmesini sunar.

Ölçek, do?rudan gözlem yerine, ebeveyn veya bak?c?lar?n raporlar?na dayanarak çocu?un do?al ortam?ndaki el kullan?m?n? de?erlendirir. Bu, ölçe?in ekolojik geçerlili?ini art?r?r, çünkü klinikte yap?lan standart testlerde gözlemlenmeyen gerçek dünya performans?n? yans?t?r.

Geçerlilik

ÇEDA'n?n Türkçe versiyonunun geçerlilik çal??malar?, yap? geçerlili?ine odaklanm??t?r. Bu kapsamda, anketin ?raksak (divergent) ve yak?nsak (convergent) yap? geçerlilikleri incelenmi?tir.

Yak?nsak ve ?raksak yap? geçerlilikleri, Spearman korelasyon katsay?lar? kullan?larak test edilmi?tir. ÇEDA skorlar?, Çocuklar?n El Kullan?m Deneyimi Anketi'nin (ÇEDA) beklenen yap?larla ili?kisini do?rulamak amac?yla Edmonton El Becerisi Skalas? (EBSS), K?sa Motor Fonksiyonel Skorlama Sistemi (KMFSS) ve Pediatrik Özürlülük ?ndeksi (PÖDE) gibi di?er standart ölçüm araçlar?yla kar??la?t?r?lm??t?r. Bu analizler, ÇEDA'n?n ölçmeyi amaçlad??? yap?y? ba?ar?l? bir ?ekilde ölçtü?ünü göstermi?tir.

Güvenilirlik

ÇEDA'n?n güvenilirli?i, test-tekrar test yöntemi ile de?erlendirilmi? ve bu süreçte S?n?f ?çi Korelasyon Katsay?s? (ICC) kullan?lm??t?r. Uyarlama çal??mas?nda, ÇEDA'n?n test-tekrar test güvenilirlik de?eri 1.00 olarak bulunmu?tur; bu da ölçe?in zamana kar?? mükemmel bir tutarl?l??a sahip oldu?unu göstermektedir.

Ayr?ca, ÇEDA ile belirlenen ba??ms?z olarak gerçekle?tirilen aktivite say?s? ile EBBS ve PED?'nin kendine bak?m bölümü aras?nda istatistiksel olarak anlaml? ve iyi bir korelasyon (p=0,001) tespit edilmi?tir. KMFSS ile ise, istatistiksel olarak anlaml? ancak nispeten zay?f bir korelasyon (p=0,001) ili?kisi gözlemlenmi?tir. Bu sonuçlar, ÇEDA'n?n Türkçe versiyonunun yüksek düzeyde güvenilir ve tutarl? bir de?erlendirme arac? oldu?unu kan?tlamaktad?r.

Faktör Analizi

Orijinal ölçe?in yap?sal bütünlü?ünün korunmas?na yönelik uyarlama çal??malar?nda, temel psikometrik özelliklerin (geçerlilik ve güvenilirlik) öncelikli olarak test edildi?i görülmektedir. Sa?lanan kaynak verilerinde, ÇEDA'n?n Türkçe adaptasyonu sürecinde ke?fedici (EFA) veya do?rulay?c? (CFA) faktör analizine dair detayl? bilgi sunulmam??t?r.

Ancak, ölçe?in yak?nsak ve ?raksak geçerlilik sonuçlar?, anketin çok boyutlu yap?s?n?n ilgili klinik yap?larla beklenen ?ekilde ili?kili oldu?unu desteklemektedir. ÇEDA, orijinal ölçe?in 29 aktivite maddesi üzerinden tek bir genel el kullan?m deneyimi puan? veya aktivite alt gruplar?na göre

ARABPSYCHOLOGY.COM

puanlar üretmeye odaklanm??t?r.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Uyarlama (Adaptation)

Format: Ebeveyn/Bak?c? Raporlama Anketi

Mevcut Diller: Türkçe (Orijinal: ?ngilizce)

Popülasyon Grubu: Klinik Popülasyon (Engelli Bireyler)

Ya? Grubu: Çocukluk Dönemi (Çal??ma, genellikle 2-12 ya? aral???ndaki hemiparezik çocuklar? hedef almaktad?r.)

Popülasyon Detaylar?: Hemiparezik Serebral Palsi tan?s? alm?? çocuklar.

Test Metodolojisi: 29 aktivite maddesi üzerinden, çocu?un etkilenen elini kullanma s?kl??? ve kalitesinin 4'lü Likert tipi derecelendirme (1: Etkisiz - 4: Etkili) ile puanlanmas?. Puanlama ba??ms?z aktivite say?s?na ve etkinlik düzeyine dayan?r.

Anahtar Kelimeler

Hemiparezi, Psikometrik Özellikler, Adaptasyon, GYA, Fonksiyonel De?erlendirme, Rehabilitasyon, Test-Tekrar Test.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?ildir.

Ba?l? Kurulu? E-posta Adresleri: mahsumeren@beykent.edu.tr

Yaz??ma Adresi: Hacettepe Üniversitesi, Sa?l?k Bilimleri Enstitüsü (Tez dönemi itibar?yla).

?zinler & Ücret ve Test Y?l?

?zinler: Ölçe?in ticari olmayan akademik kullan?mlar? için yazar ile ileti?ime geçilmesi önerilmektedir.

Ücret: Akademik kullan?m ücret bilgisi mevcut de?ildir; lisansüstü tez çal??mas? kapsam?nda uyarlanm??t?r.

Test Y?l? (Uyarlama): 2014

ARABPSYCHOLOGY.COM

Referanslar

Eren, M. (2014). Hemiparezik serebral palside çocuklar?n el kullan?m deneyimi anketi'nin Türkçe kültürel adaptasyonu, geçerlilik ve güvenilirli?i (Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sa?l?k Bilimleri Enstitüsü, Ankara).

Tez Kayna?? (YÖK Ulusal Tez Merkezi): tez.yok.gov.tr

Ölçe?in orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: cocuklarin-el-kullanim-deneyimi-anketi-ceda-toad.pdf

Çocuklar?n El Kullan?m Deneyimi Anketi (ÇEDA) Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Çocuklar?n El Kullan?m Deneyimi Anketi (ÇEDA), 29 farkl? günlük ya?am aktivitesini ve bu aktivitelerle ili?kili alt sorular? içermektedir. Bu maddeler, çocu?un etkilenen elini kullanma s?kl??? ve yeterlili?i üzerine ebeveyn veya bak?c?n?n de?erlendirmesini talep etmektedir. Derecelendirme sistemi 1 (Etkisiz) ile 4 (Etkili) aras?nda de?i?mektedir. Maddeler, giyinme, yemek yeme, ki?isel hijyen ve oyun gibi temel fonksiyonel alanlar? kapsamaktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM